

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази једанпут у месецу. Предплата је за целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 динара. Учитељи са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 5. У Сомбору 15. Маја 1889. Год. XXI.

НОВИ РАСПИС НАГРАДЕ.

Управитељ једне србске народне школе у Бачкој, одушевљен чистим родољубљем, изволио је одредити петдесет форината као награду за најбољу педагогијску расправу, која у течају 1889. године у „Школском Листу“ штампана буде.

Захваљујући узоритом родољубу том на његовом племени- том и редком код нас дару, уредништво у свези са расписом награде у броју 1-ом „Школскога Листа“ о. г. расписује овим још једну и то прву награду од 50 форинти а. вр., коју ће до- бити најбоља педагогијска расправа, што ове године у „Школском Листу“ за награду изишла буде. Рок за доставку дела за на- граду намењених продужује се до Велике Госпојине.

Која расправа заслужује прву, као и остале награде, од- редиће у своје време умоћени пресудиоци изван овога уред- ништва.

Дела за награду имају се уредништву овога листа до озго стављенога дана чисто, крупно и читко написана без подписа писатељевог прислати, а име писатељево треба да се означи у запечаћеном писму, на коме нека се споља стави онај исти на- слов, што је и на челу расправе. Ово запечаћено писамце има се заједно са расправом уредништву „Школскога Листа“ у пла- ћеном и препорученом писму доставити.

У Сомбору, 1. Маја 1889. године.

Уредништво „Школскога Листа.“

О НЕГОВАЊУ РАДЉИВОСТИ КОД ДЕЦЕ.

„Радиши Бог помаже.“

Сри. нар. пословица.

Дуго су људи мислили, да се човек разликује од животиње само својим разумом. То се мишљење данас не може одржати; јер искуство нас наше учи, да и животиње имају нешто од разума. А шта, дакле, подиже човека највише изнад животињског света? То је дух човечији, који се у његовом уму, чувствовању и тежњи, па особито и у свестном раду човечијем достојанствено показује. И доиста слободно се рећи сме, да се баш и својим радом човек веома одликује од свију других живих створења на земљи. Истина — и животиње раде; шта више: неке животиње, н. пр.: пчела и мрав, застиђују својом вредноћом и само најразумније створење Божје; али животиње немају оних способности за расуђивање и представљање, које се развију код човека. Као пример светле нам у данашњем веку велики културни послови човечијег ума.

Човек радљив и прегалац свакад је свеж и задовољан. Сваки и најмањи успех чини му радост и постаје сила покретања за даљи рад. Тако вредан човек испуњава своју дужност према друштву људском и приближује се Богу. На против: беспослен је човек сам себи досадан, а за друштво, у коме се налази, он је мртац. Тивски краљ Епаминонда тако је мрзио беспосленицу, да је једног свог војводу, кад га је нашао беспослена, на мртво избио. Кад га његови дворани за то укорише, он им одговори: „Та ја сам га оставио, као што сам га и нашао!“ Беспослица је мати свију зала на свету. Од ње се рађају рђави људи од сваке руке и багре: крадљивци, тобожни просјаци — управ варалице и играчи карата или других игара, које се не играју ради забаве; јер њима постају игре непоштен занат за присвајање туђега иметка. Они — не само да уде људскоме друштву, што живе о туђој муци, него кваре и друге рђавим својим примером. — Има и таквих, који се стиде рада. Особито их је много међу онима, који су некада припадали у отменије разреде, а после су пропали, понајвише за то, што нису хтели да раде ни онолико, колико им је било потребно у обиљу њиховоме. Сад, кад су пропали, воле и тајно просити, него радити. Често се може чути, да таке пропалице веле, како се с њиховом прошлости и сталезем не слаже, да се лате каква посла. Људи честити, који су пострадали не са своје лепости и

кривице, заслужују свачију помоћ и опште учешће у невољи. Такима ваља дати прилику, да заслуже што каквим радом, од кога не би зазирали. Канова, знаменити талијански уметник и каменар, чувши од некога свештеника, да један поштен и ваљан сликар веома кунатори у живљењу, ал' да се ипак за то не би понизио, да запроси припомоћ, коју не би заслужио — седне, па напише сликару писмо, у коме му јавља, да жели имати слику рађену његовом руком, па за то нека му начини слику, какву он хоће, а платиће му за њу 400 шкуда : „Половицу ће вам,“ вели, „избројити писмоноша, а по другу половицу пошालите, кад год хоћете.“ Тако је Канова учинио добро дело, давши ваљану човеку прилику, да се поштеном зарадом отресе оскудице. — Само класти, слепи и иначе немоћни и неспособни људи имају право на припомоћ, коју нису заслужили својим радом. Кад би се више пазило на то: кога ваља помоћи у његовој немаштини — било би мање залудничења међу људма.

Нагон за рад јавља се у деце још у раној младости, по најпре у игри. За то ваља разумно поступати с децом, кад дође доба, да се почну играти. Многи родитељи греше у томе веома. Они мисле, да ће дати деци својој најпријатнију забаву, ако им купе што скупоценије лутке и тако даље. Али се они у том варају. Деца брзо изгустирају свој шарени поклон, кога не смеју право ни да такну; то се види отуда, јер не потраје дуго, а они лупају, њим о земљу, док га не расцонају, па се онда играју оним деловима радије, него самом стварју, док је била цела. Ту се испољава нагон за рад и оно знаменито педагошко начело представљања, које је новој школи донело толико плода. Дете хоће само својим умењем да нешто састави, склопи и представи. За то ваља деци куповати такве играчке, које се састоје од делова; она ће те делове склапати у различне облике или целину — по својој вољи. У тој игри дете ће више уживати, него у најскупоценијој беби, у коју сме тек да гледа. Осећаји и нагони добиће ту своју храну. Дете кад нешто видљиво представља, савцито је заузето; тада учи оно мислити и пресуђивати, те тако развија најузвишеније своје способности.

Полазећи од дечијих игара, ваља децу водити поступице даље и привикавати, да оно, што им је постало унутрашњом својином, спољашње представљају. Ако је мати, као природна васпитачица, у том правцу руководила домаће васпитање својега детета, школа данашња умеће наставити посао тај с планом

тако, да родитељи у напред могу бити уверени, да ће им се деца свестрано спремити за живот. Али ни родитељи не смеју сметнути с ума, да им ваља учитеља потпомагати у његову раду; јер школа не може потпуно вршити својега задатка, ако кућа обара, што она ствара.

(Наставиће се.)

ШКОЛСКА ДИСЦИПЛИНА.

По Коменском и Корфиу.

(За награду.)

III.

Да видимо сад, шта треба да зна онај учитељ, који не ће бити на штету друштва, који хоће да уведе у школи поредак онако, како треба.

Такав учитељ треба да зна:

1. Задатак. 2. Средства и 3. Начин примењивања дисциплинских средстава и како ће увести ред у школи.

Да би боље упознали оно, што треба учинити, па да влада у школи поредак, посиатраћемо ове три ствари — сваку по наособ.

1. Задатак дисциплине.

Задатак дисциплине је, да отклони све оно, што би сметало и прекидало наставу и тим би се предупредили преступи, а кад њих нема, нема ни нереда.

2. Средства дисциплине.

Средства дисциплине деле се на превентивна, којима се предупређују преступи — и репресивна, којима се преступи казне.

А) Превентивна средства.

Више људи греше против закона, који га не познају, но који га познају; за то, да би ученици знали, како ће се владати у школи, морају се упознати са правилима за владање у школском животу, која су прописана у школским законима, што свака школа треба да има.

Коменски вели: „Строге дисциплинарне мере треба примењивати не ради науке, но у виду морала.“

Јер наука сама по себи привлачи духове, жедне и гладне духовне хране. Али ипак наука онда само привлачи к себи младе духове, кад се предаје онако, како треба, а треба је предавати тако, како би она била занимљива. По овом начелу занимљивост је главни услов за ред, а по том је она и неопходно нужна свакој настави.

То видимо и на самим нама: кад је оно, што слушамо, или читамо, занимљиво, ми се чисто у дух претворимо, ако ли није занимљиво, онда га читамо, или слушамо као од беде. Но — дали ће и овај мој рад одговорити начелу занимљивости, то ћете ви најбоље знати.

Узгред да кажемо: какви се услови морају испунити, ако се хоће да буде какав рад — било умни или физички — занимљив у школи.

У почетку сваке школске године треба учитељ да испита развитак духа дечијег, за тим треба испитати: колико су знања донела деца у школу, било то од куће, било да су га стекла у прошлој школској години. И ако је то знање погрешно, то га ваља исправити, или, ако су деца донела са собом од куће какве рђаве предрасуде и зле навике, онда учитељ треба живо да настане, да их ослаби.

Што се тиче самих предавања, учитељ треба све у свези да предаје, па били они из једног истог предмета, или из различитих.

Из свега овог излази, да предмете треба предавати један с другим у свези и да се живо предавање доведе у свезу са прошлим познатим предавањем — од познатог к непознатоме.

Дакле да предавање буде здружено с разумевањем.

б) Не треба једно исто предавати више пута по једном и истоме начину — у сваком предавању треба да буде што новог.

За што ми читамо новине? Да видимо шта је ново, јер нас ново интересује. А старо? За старо нико и не пита, што је било, било, па и прошло.

в) Што се тиче самог трајања предавања важи ово правило: да се ни један предмет не сме предавати дуже од $\frac{3}{4}$ часа, јер после овог времена нема занимљивост. — Дакле треба: промене рада. Ево за ово последње пример:

Представите себи, кад би се у школи предавала два часа математика, шта би било у школи? До половине првог часа деца би слушала пажљиво, но већ на крају првог опазио би се неки метеж међу ученицима, до половине другог часа ђаци би шушкали, зевали, протезали се, а тим је ток наставе спречен — поредак покварен. На крају другог часа видело би се по које дете хрче у најслађем сну и ако учитељ предаје.

Ако се ова три услова при предавању предмета испуне, онда ће предавање бити занимљиво, а тим је спречен неред.

Готово у свакој школи има по који ђак слабоуман или туп и њих не могу интересирати они предмети, које они не разумеју.

Шта ће да ради сад учитељ у том случају?

Учитељ треба да се са таким децом највећма труди, да их, колико је могуће, изједначи са осталим друговима. Таке ученике, ако их је више, може поучавати и ван школе, да не би време губио и да не би запустио остале ученике. Учитељ не створи за кратко време таке ученике мудрацима, него поступно, јер и природа се развија постепено и у њој нема скока. При настави учитељ седи на узвишеном месту, да би могао мотрити на све ђаке.

Б) Репресивна средства.

Репресивна средства зову се друкчије казне.

При кажњењу треба учитељ увек да има на уму последицу казне, јер циљ школске казне само може бити поправка кажњенога.

Блажије и строжије казне удешавају се према добу узраста, темпераменту и осетљивости ученика, за тим сирам учињеног преступа.

Казне се деле на „духовне“ и „телесне или физичке.“

Духовне су казне оне, које утичу на дух, а то су: Ономена, укор покуда, лишавање учешћа при каквој свечаности, при излетима, при путовању, кад путују сви ученици заједно. — Ово је врло осетљива казна; премештање у такозвану магеређу скамију, као и вешање прљавих радова на леђа недозвољава се, јер се тиме слаби честољубље ученика. У опште све казне, које слабе честољубље ученика, не дозвољавају се.

Телесне су казне оне, које утичу на тело и производе средством истога непријатна осећања, оне су ове:

Стајање, које бива на месту и изван клупа, али и оно не сме бити дуже од $\frac{1}{2}$ часа. То је једина телесна казна, која није забрањена.

Забрањене казне ово су: клечање, које је штетно, јер се сва тежња тела преноси на врло нејаку кост, чашицу. Батине, којима се тело повређује, а особито тучење по глави, јер се тим потреса мозак, који је средиште нашег духовног живота.

У сваком случају учитељ мора гледати, да спречи преступ. Строжијим дисциплинарним средствима казни се у овим случајевима:

а) кад ученик по злој намери учини какав преступ, б) кад је уопран, в) кад се не покорава наредбама учитељским и ради намерно против њих, г) надувеност, гордост, охолост насрам својих другова, која се појављује понајвише код господске деце. Овим се махнама подривају основи доброте, која је основ сваког друштва.

(Свршиће се.)

МИСЛИ И ИЗРЕКЕ

ЈАНА АМОСА КОМЕНСКОГА.

Избележно их Љубомир Лотић.

Да је дични Славјанин Амос Коменски био један од највећих реформатора васпитавања и наставе, те један од највећих добротвора човечанства, то већ знају читаоци и према томе не осећам потребу, да доказујем важност овога прибирања његових мисли и изрека. Но ипак за то хоћу да нагласим, да избележавање великих мисли, афоризама и аксиома од појединих великих људи *у облику* има важности. Тако може читалац с корака на корак да се сретне са одабраним зрнцима њиховог мишљења и умовања и тако боље може да измери величину духа и умља њихова. Но овај посао нарочито је важан код старијих радника, писаца и мислилаца. Тиме се ми, прво као и код свију, упознајемо јејгром и суштином науке њихове, а после видимо, шта од многих данашњих правила, начела или великих мисли, на којима се оснива многи део од зграде данашњег културног напретка човечанског, припада њима, те да после не погрешимо и да можда њихове заслуге другоме као заслугу упишемо.

Данас је свако поље науке и сувише богато и обилато, тако, да често пута човек много што шта превиди код старијих или код најстаријих писаца; а кад после то исто нађе код којега од млађих радника, он, истина нехотичном, али за то ипак неопростивом погрешком прима то као њихову својину. Да би се ово избегло, уобичајило се у напреднијим народима овако прибирање мисли и изрека из дела великих људи и тако се онда увек може знати: шта из данашњег колосалног напретка на свима пољима и странама припада коме у заслугу.

Прибирање мисли и изрека Амоса Коменскога ја сам отпочео са његовим славним делом „*Didactica magna*,” а како дођем до мало доколице, наставићу тај посао и из других његових дела.

Као што се види, ја нисам хтео, да ове мисли и изреке делим по каквом реду. Ја их доносим онако, како оне ускрсавају у том његовом делу и нарочито сам пазио, да ми се ништа значајније из тога дела не поткраде и не изостане, премда ипак не смем поуздано тврдити, да ми се није где што прикрило. При оваким пословима то се врло лако хоће да догоди.

Упућивати младеж разумно, значи: изнаћи средства, којима би се она сачувала од покварености и зла у свету, којима би се одржала у оном добру, од којег има усађену клицу у срцу и којима би се за срећан узраст умножила; значи, велим, употребити начин, како би се вештином обучила у разној мудрости и правом познавању Бога и свих његових дела и тако се истински просветила правом светлошћу разума.

* * *

Врло ретки су они родитељи, који би умели научити децу своју чему доброму (било што и сами нису научени у овоме, било: што мало знају), а ретко који учитељи умеју да погоде начин, како да успешно воде младеж к облагорођењу.

* * *

Неваљалства има не само у свету у опће, него у сваком граду, у свакој кући, у сваком телу, у свакој души — као гемежи. Да данас дође међу нас Диоген, Сократ, Сенека, Соломон не би друго опазили, него то, што јесте; а да нам се сам Бог с неба јави, не би друго рекао, већ оно, што је и пре изрекао, да емо се покварили у својим тежњама.

* * *

Желите ли имати добро уређених, напредних, сјајних опћина, храмова, школа, кућа, оснујте пре свега и уредите школе, како би правом науком и вежбањем процветале и биле радионицом правога знања, крелности и побожности; овако ћете доћи до циља на век векова.

* * *

Можемо ли и чим већма и боље опћини помоћи, него да јој водимо и учимо младеж ?

* * *

Човек има у себи три ступња живота: први живот растећи, као у биља; други живот осећања и мицања, налик на животињски; трећи живот духован, који разумом својим схваћа све.

* * *

Сав свет није ништа друго, него наше отхранилиште, школа наша.

* * *

Човек се зове и јесте мали, у једну целину заогрнути свет, у којему се налази све сакупљено, замотано, што год има велики свет у себи на широко разастрто.

* * *

Имамо прилика, да су неки са урођеном даровитошћу, идући за разумом, изумели велике ствари и да су без наставника допрли до већег

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

знања, него други поред наставника. То су самоуци. А све је то само доказом, да има човек све у себи и жишву и уље и кремен и кресиво са свима сиравама. Само кад би умео украсивати, па с варницама светлост ужећи и горући пламен пажљиво знао распаљивати.

(Наставиће се.)

ЗАКОН ОД 31. ЛИСТОПАДА 1888. ГОД.

О уређењу пучке наставе и образовању пучких учитеља у краљевина Хрватској и Славонији.

ГЛАВА ПЕТА.

О продуженом образовању учитеља.

§. 90. Даљему знанственому и педагогијском у образовању учитеља служе књижнице, школски часописи, учитељски састанци и изванредни струковни течаји.

§. 91. Свака је политична обћина дужна давати најмање 10 фор. на годину за сваку обћу пучку школу свога подручја, да се утемељи и уздржава школска књижница.

§. 92. У подручју сваке жупаније држи се редовито сваке треће године под председањем једнога од жупанијских школских надзорника, моје одреди жупанијска област, учитељски састанак.

§. 93. Сви су учитељи јавних пучких школах дотичне жупаније и у обсегу исте налазећих се можда учитељских школа дужни доћи на учитељски састанак, а учитељем приватних пучких школа просто је доћи на тај састанак.

Учитељем обћих пучких школа, полазећим на учитељски састанак, дужне су обћине, дотично жупанијске школске благајне, дати у ту сврху потребиту припомоћ.

§. 94. Земаљска влада може, када за потребно обнађе, сазвати састанак учитеља из све земље.

§. 95. Учитељски састанци претресују дидактичко-педагогијска дисциплинарна и материјална питања — тичућа се пучких школа.

ГЛАВА ШЕСТА.

О конфесионалних и српских аутономних школа.

§. 96. Богоштовне у земљи постојеће обћине и духовни у земљи признани редови могу о свом трошку подизати и уздржавати конфесионалне пучке школе.

Срби грчко-источне вјероисповести могу темељем закона од 14. октобра 1887. у смислу превишњих потврђених уредаба за српско-народне школе о свом трошку подизати и уздржавати своје аутономне пучке и учитељске школе.

§. 97. Захтјев, да се у којем мјесту устроји српска аутономна или ина која конфесионална пучка школа, имаде се ставити код надлежне политичне области прве молбе, која ће изтражити, да ли постоје увјети

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.vsa.gov.rs редовито уздржање такове школе, те о успјеху свога уредовања путем жупанијске области извести земаљску владу.

§. 98. Они, који о свом трошку уздржавају конфесионалну или србску аутономну пучку школу, прости су од плаћања обћинскога школскога намета, докле њихова школа одговара увјетом овога закона.

Политичким обћинам просто је, на колико им то средства допуштају, пружати богоштовним и србским црквеним обћинам свога подручја припомоћ за уздржавање њихових пучких школах.

§. 99. Наставни предмети на конфесионалних и србских аутономних пучких и учитељских школах морају бити исти, који су на обћих пучких и учитељских школах.

§. 100. Учители на конфесионалних и србских аутономних пучких и учитељских школах морају имати исто оспособљење, које и учители на обћих пучких школах и земаљских учитељских школах (§. 117.)

§. 101. У конфесионалних и у србских аутономних пучких и учитељских школах могу се само такове учевне књиге употребљавати, које су задобиле одобрење земаљске владе.

§. 102. Конфесионалне и српске аутономне пучке и учитељске школе сматрат ће се јавним дотле, док уредбом својом постизавале буду циљ, одређен овим законом обћим пучким и земаљским учитељским школам.

§. 103. Земаљска влада врши свој надзор над конфесионалним те српским аутономним пучким и учитељским школама кроз посебне изасланике те жупанијске и земаљске школске надзорнике.

(Наставиће се.)

ПЕТСТОГОДИШЊА ПРОСЛАВА ВИДОВДАНСКА.

У манастиру Раваници (у Срему), где се сваке године на Видовдан скупља многи народ србски да прослави успомену св. кнеза Лазара пред самим нетљеним и целокупним телом великог страдаоца за крст часни и за слободу златну, — ове године славиће се петстогодишњица битке Косовске и држаће се дивни спомен погинулим јунацима.

За светковину ову већ је сачињена „ХИМНА“ и „ОПРОШТАЈ“, које ће том приликом певачка друштва певати. Химна ће се сложити за мушки, а Опроштај за мешовити кор. — Ми овде обе те песме саопштавамо читаоцима „Школскога Листа“:

I. Химна.

1.

Боже силних наших прадедова,
Штите свети српских соколова,
Благослови са престола свога,
Збор свечани народа српскога,
Око гроба цара-мученика —
А у помен храбрих осветника —
Да достојно Србадија жива
Мртвој браћи прелива кољива!

Кад не могу — еј жалости!
Кам' их данас жеље зову —
Да прелију свете кости
Мученика на Косову...

2.

Ој, Косово, тужна наша славо,
Сунце српско где зађе криво —

Та данас је од тог доба кleta
 Пет стотина препаћених лета,
 Пет векова оплакује зала
 Тужна јека од српских гусала!
 Боже правде, после мука тешки'
 Српски народ погледај витешки —
 И закрили сиротана,
 Боже силни, правдо света,
 Доста беше тешких дана —
 Пô тисућу горких лета.

3.

Свете сенке из времена стара,
 Дивна војско српског цар-Лазара,
 Погледајте данас са висине,
 Како Срби дичан помен чине,
 Дичан помен — јер вам сачуваше
 Оне свете аманете ваше:
 Свету веру и народност своју,
 А за које падосте у боју.
 Не клонуше под тужњавом,
 Под оковом, под синциром,
 Крепише се старом славом
 Часним крстом и путиром.

Б. СТРАЈИЋ.

II. ОПРОШТАЈ

од видовданске петстогодишњице.

1.

Збогом, брате, збогом, селе,
 Српске мајке чеда мила!
 Часак стиг'о да се деле
 Српчад, што се окупила!

2.

Ви, о сени преблажене,
 Поврх Српства што лебдите,
 Покрај раје погажене,
 Стан'те, да је соколите!

3.

Дајте нама ви, о славни,
 Растуреним у час ови,
 Успоменом дела давни' —
 Да се веза нам обнови!

4.

Верујући у вас, врли,
 На растанку данас ево —
 Србин опет наду грли,
 Сну верује, што га снев'о!

НЕНАД.

У Руми, 16. (28.) Априла 1889.

Средишњи одбор за видовданску прославу:

Јован А. Ђуричић.

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА УЧЕЊЕ МАЂАРСКОГ ЈЕЗИКА

у српским нар. вероисповедним школама у краљевини Угарској.

(Као допуна наставног плана — изданог од народног цркв. Школског Савета
 6. (18) Јулија 1878. број 31.).

(Свршетак.)

III. Основи мађарске граматике.

Уз учење српске граматике у III. и IV. и у вишим разредима српске народне школе мало по мало науче деца и основе мађарске граматике и то: у III. разреду уче познати: просте реченице и у њима подлог и прирок са именовањем назива српским и мађарским. Реченице у једнини и у множини. Именице, придеве, личне заменице и глаголе. — Глаголе у садашњости, прошлости и у будућности у оба броја и у сва три лица.

Учитељ се при настави најбоље послужити може садржајем из другог дела књиге: „Мађарско језикословље“ I. свеска, треће издање, у

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Новом Саду 1887. (стр. 29—41). Иста књига може и у рукама ученика од велике користи по њих бити и понављање тим олакшати.

У IV. разреду уз учење матерњег језика на основу реченица простих и раширених постепено предузимати има учитељ и наставу у мађарској граматички; ово се ради по књизи: „Мађарско језикословље у практичним примерима за србске основне школе, удесио Јован Илијић.“

Овде се најпре понови на сходним примерима настава о простој основној реченици; за тим се уче познавати раширене реченице и у њима: предмет на питање: шта ко ради? и предметни наставак; придевни предмет на питање: коме или чему? за тим се уче: Присвојни лични наставци; одређење времена, места и начина и глаголи у три главна времена; означавање подмета или другог ког дела реченице (jelzö). — Споредивање придева, бројеви, спојене реченице, сложене реченице. Обрадовање речи и састављање кратких описа устмено и писмено. (Види горње језикословље I. Одсек, стр. 3—24 и додатак мађарској читанци и вежбовној књижици стр. 139—148).

Све називе имају ученици србски и мађарски научити.

Настава мађарска у IV. разреду има се у четири до пет седмичних часова предузимати.

У V. и VI. разреду народне школе понавља се, утврђује и раширује граматична настава, што се у IV. разреду даје. Уз учење граматике србске на основу реченица уче деца и мађарску граматичку онако исто као и у IV. разреду и усавршују се у њој писањем диктанда, уз вежбање у течном и разумљивом читању, употребљујући сваки пут стварно и синтактично-граматично различавање.

Приликом наставе у мађарском језику учитељ са ученицима ових разреда мађарски говори и настоји, да се они у усменом говору мађарском што боље извежбају, а у најстаријем разреду по могућству да покушавају и лакше писмене саставке на мађарском језику израђивати.

За наставу у мађарском језику у V. и VI. разреду у неподељеним школама употребљује се уз часове за IV. разред одређене још седмично обашка по 2 часа за вежбање у читању. Иначе, где су ова два разреда за себе, има се у њима за наставу у мађарском језику најмање 6 часова седмично употребити.

IV. Вежбање у мађарском језику уз наставу у рачуну.

Уз наставу у рачуну на србском језику имају ученици у I. разреду научити називе мађарских бројева од 1—20.

У II. разреду науче ученици сваки основан број од 1—100, мало по мало и мађарски казати и упознају се с најужнијим редним бројевима. Такође уз вежбање у разговору дотичних лекција науче сабирање и одузимање најпростијих бројева и мађарски предузимати.

Уз усмени и писмени рачун у III. разреду уче ученици мађарске бројеве до 1000 и покушавају лакше задатке, које србским говором израде, казивати и на мађарском језику и науче све изразе, што се при писменом рачуну у сва четири вида употребљују, као и новце и мере, не само србским, него и мађарским језиком именовати.

У IV. разреду уз прописану рачунску наставу на србском језику захтева се, да ученици лакше задатке израђују, употребљујући мађарски говор за време радње и при означању резултата.

И овде се наименовања целих бројева и разломака — као и сви називи, што се у рачуну употребљују, мају и мађарски научити. То се исто чини још у већој мери при настави рачунској у V. и VI. разреду и у повторној школи.

ПРИМЕДБА. Како се у школама србским у Угарској земљовиди (мапе) са мађарским текстом употребљују, то ће учитељ уз наставу у земљопису у IV. и у најстаријим разредима уз свако србско наименовање дотичних места, река, жупаније итд. научити децу, како се и мађарски та места, реке и жупаније зову и тиме ће такође доста допринети, да се ученици у мађарском језику што боље вежбају.

Из седнице србског православног нар. цркв. Шкоског Савета — држане у Ср. Карловцима 19. (31.) Августа 1888.

МИНИСТАРСКИ ИЗВЕШТАЈ О СТАЊУ ШКОЛА У УГАРСКОЈ ГОДИНЕ 1886/7.

(Наставак)

Виших народних школа било је 74 и то 21 за мушке и 53 за женске. У овим школама учило је 755 мушких и 2011 женских, свега 2766 ученика. У овим школама радио је 301 учитељ; од ових су 236 са дипломом, међу њима 159 мушких и 142 женске. На издржавање ових школа потрошено је 244,478 фор. ту је урачуната и припомоћ од државе 103,746 фор. На један разред потрошено је просечно 11747 форинти, а на једног ученика 884 фор.

Од 150 грађанских школа било је 73 за мушке и 77 за женске. Учило се 8596 мушких и 8067 женских. У овим школама било је 614 разреда. Радио је у њима 1031 наставник (775 мушких и 256 женских.) Оспособљених учитеља било је 863. На издржавање ових школа потрошено је 1.107,029 фор., од којих је са 460,621 фор. држава у помоћ притекла. Један разред стао је 1803 фор., а један ученик 6643 фор.

Виших девојачких школа било је 13 са 62 разреда, у њима је предавало 143 учитеља, а било 1365 ученица. Од учитеља било је у овим школама 69 мушких и 74 женске, а од ових су 134 са оспособљењем. Издржавање ових школа стало је 221,156 фор., ту је урачуната и државна припомоћ од 244,751 фор. На један разред потрошено је 162 фор.

Године 1886/7. било је 783 државне нар. школе; од ових су 715 основне, 19 виших народних, 40 грађанских, 9 виших девојачких школа. У свима овим школама учило се 70,227 ученика, под настављањем 1588 учитеља. Државних школа има највише у Берешкој жупанији 58, у Пештанској 56, у Тренчинској 37, у Торданској 43, у Мармарошкој 48.

Број државних основних школа за годину дана умножен је са 43. У основним школама радило је 1202 учитеља, а било је 33,204 мушких и 32,162 женских ученика у 1207 дворана. На једну дворану долази просечно 54

Ученика. Од учитеља било је 1171 оспособљен и то 754 мушких и 449 женских. На издржавање ових школа потрошено је 990,263 фор. Овде је урачуната свота 733,983 фор., која је из државне благајнице потрошена. На појединог учитеља долази 567.21 фор. трошак једног учитељског места износи 923.85 фор., а на једног ученика износи 15.10 фор.

Државних виших нар. школа било је 19, у овима је радило 72 учитеља, а било је 555 ученика. На издржавање једног учитељског места потрошено је месечно 1217.2 фор., а на једног ученика 157.9 фор.

Државних грађанских школа било је 39; у овима је радило 243 учитеља, ученика је било 1952 мушких и 1436 женских. На једно учитељско место потрошено је 1236.4 фор. а на једног ученика 88.7 фор.

Државних виших девојачких школа било је 9, са 1093 ученице и 118 учитеља. На једно учитељско место потрошено је 1667.7 фор. а на једну ученицу 180 фор.

III. О учитељима. У 1886/7. години било је 24,148 учитеља; од 1869. године умножен је број за 6356. Овај број учитеља није довољан за попуњење свих учитељских места, јер ма да на једног учитеља просечно долази 62 ученика, ипак за 233,472 деце за школу способне није било ни школа, ни учитеља.

На једну школу долази просечно 1.46 учитеља. На једну државну школу 2.03 учитеља, на једну општинску 2.16, на једну римокатоличку 1.16, на једну грко-католичку 0.98, на једну ист. православну 1.14, на једну реформатску 1.25, на једну еванђеличку 1.50, на једну унитарску 1.24, на једну јеврејску 1.84, на једну приватну 1.53 и на једну друштвену долази 1.61 учитељ. Највише је учитеља у општинским и државним школама, а најмање у грко-католичким.

Године 1887. било је 3133 неоспособљених учитеља. Највише неоспособљених учитеља има код унитарца (41.1%), за тим код грко-католика (29.1) и код ист. православних (24.2%). Најмање неоспособљених учитеља има у државним школама.

Редовних учитеља било је 87.97%, а помоћних 12.03%, од хиљаде учитељских снага било је 875.5 мушких и 124.9 женских. Највише учитељица има у државним, приватним и друштвеним школама, а најмање у протестанским. Мађарски говорити знало је 86.85%, предавати на мађарском језику знало је 3.93%, по мало су знали 5.76%, а нису ни мало знали 3.46%.

У државни учитељски мировински фонд уплаћивали су 18,162 учитеља и 10,062 васпитатељица. Умировљених учитеља било је 509, учит. удовица 1049 и учит. сирочади 1696, који су примали припомоћи из благајнице мировинског учитељског фонда.

IV. Издржавање нар. школа. Године 1886/7. на 24,148 учитељских места потрошено је 14,866,120 фор. Од ове суме на сваку хиљаду порезне фор. пада 160 фор. Издржавање једног учитељског места стало је: у Будимпешти 1734.9 фор., у Шопронској жупанији 927.7 фор., у Хајдушкој жупанији 928.3 фор., у Мало Кикилској жупанији на једно учитељско место потрошено је просечно 247.2 фор.

Од гореснажене своте приход је 73.67% у готовом новцу и 26.33%

других извора. Од непокретних добара био је приход 15·34% од главне своте; 2·66% од интереса на уложени капитал; 11·91% уписнине и школарине; 12·44% државне припомоћи; 30·56% општинске припомоћи; 21·99% црквене (вероисповедне) припомоћи и 5·1% разних прихода.

Горња свота као расход издана је: 67·41% на плате учитељима; 5·91% на плате помоћним учитељима; 6·58% на огрев за школе; 1·52% на школ. учила; 1·11% на припомоћ сиромашним ученицима; 9·04% на оправке шк. здања; 8·43% на разне издатке. Приход једног учитеља износи просечно 171·74 фор.

(Наставиће се.)

ПРОСЛАВА

40 годишњи песничког рада Змај-Јована Јовановића у „Кишфалудијевом друштву“ у Будимпешти.

Особита је част „Кишфалудијевом друштву,“ што може србском свету јавити, да ће у седници својој, која ће бити у среду 17. (29.) Маја о. г. у 5 сахата после подне у дворани „Мађарске учене академије“ у Будимпешти, прославити 40-годишњи песнички рад свога члана Змај-Јована Јовановића по овом распореду:

1. Председник Павле Ђулаји отвара седницу и поздравља јубилара песника.

2. Говор члана А. Хаџића о животу и књижевном раду Змај-Јована Јовановића.

3. Члан Е мил А бра њ и чита неколико песама Змајевих, које је он превео.

4. Члан Др. Антоније Варади чита песму своју, коју је за ову прилику певао.

5. Завршни говор председников.

После свечане седнице банкет у почаст јубилару-песнику, на који се учтиво позивају сви поштовачи песникови било са стране, било у месту.

Ко би на том банкету хтео учествовати, нека изволи ту намеру своју изјавити најдуже до 16. (28.) Маја о. г. секретару „Матице Српске“ и члану „Кишфалудијевог друштва“ г. А. Хаџићу, а на адресу: **Buda-pest, Tököly-intézet. Zöldfa-utca 25. szám.**

У Будимпешти, 5. (17.) Маја 1889.

Председништво „Кишфалудијевог друштва.“

ПОЗИВ НА СРПСКИ НАРОД.

У селу Кнезу у тамисградској жупанији, где су негда сѐми Срби становали и леу цркву и школу имали, у коју су по хришћанској љубави и једноверну браћу романе пустили, сада је број Срба спао на 150 душа, а Романи се јако умножили ове године Србе изцркве и школе истисли. Србима је по пресуди суда уступљена само свештеничка сесија и трећина учитељске земље и предате су им славенске-црквене књиге, које су Романи вандалски из цркве избацили били, а осим тога у замену за

цркву, утвари црквене и за школу досуђено им је само 7932 фор., коју своту дужни су им Романи исплатити.

У овом селу србски је парох честити родољуб г. Никола Николић. Под његовим председништвом закључила је србска црквена общтина у Кнезу, да пореже на 150 душа своту од 2300 фор., а како Срби имају тамо 23 сесије земље, то долази на сваку сесију 100 фор. — Заземљиште, где ће се црква зидати, платише Срби 1200 фор., а нужно им је најмање 12.000 форинти да сазидају себи — броју свом одговарајућу црквицу и школу, као тврде бедеме Србства и православља са језиком славенским и србским, који ће их чувати од поплаве романске, што је већ многе стотине хиљада у источним крајевима Угарске и Ердеља потопила и од Србства одтуђила.

У дивно састављеном позиву моли и преклиње ова малена, али честита общтина србска, србске црквене общтине и манастире србске, великодостојнике и имућне људе и све Србе, да милодарима својима у помоћ притекну овој браћи својој. Помозите нам веле : „Да на цркву крст златни метнемо, да крст сијне као на грани сунце, да нам народ на ноге устане, крсту служи и Милошем живи.“ (П. П. Његош.)

Особито се обраћа общтиница ова свештеницима и учитељима и моли их, да скупљају по народу прилоге на зидање цркве и школе у том месту и ради снабдења цркве са црквеним утварима (иконама и одежама), а школе са школским намештајем и училима.

Сваки и најмањи прилог објавиће се и увести у споменицу нове цркве, у којој ће се на сваком богослужењу шиљати топле молитве Богу за здравље и спасеније ктитора и приложника Божијега храма и православно србске народне школе у Кнезу. Прилози се шаљу под адресом : „**Görög-keleti szerb egyházközségnek. Knézen (Temesmegyében.)**“

КЊИЖЕВНОСТ.

НАУКА ГЛАВНИХ ПОЈМОВА МУЗИКЕ. Одобрено и препоручено од срп. прав. нар. цркв. Шк. Савета под бр. 29/73 ex 1888. за учитељске и више девојачке школе. Написао Драгутин Блажек, учитељ музике на приправничком заводу и вишој девојачкој школи у Сомбору. Цијена 60 новч. — 1 динар и 20 пара. Издање књижаре МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА у Сомбору. 1889.

Не давно угледала је ова књига свијета. Она је испунила празнину, која се осјећала на музичком пољу наше сиромашне књижевности.

Музика, као једна од најдивнијих вјештина, неговала се у цијелом образованом, па чак и у необразованом свијету. И код нас Срба почиње у новије доба, поред народне музике и његових гусала, напредовати ова вјештина. Већ имамо више славних композитора : *Корнелије Станковић*, *Аксентије Максимовић* (умр'о у Прагу), — даље *др. Јован Пачу*, *Ј. Маринковић* и др. Ови се могу бројати међу изврсне композиторе цијелог образованог свијета. Имамо и доста композиција које од *српских*, које од *чешких* и *словеначких* композитора, које су на високом степену савршенства.

Али шта нијесмо имали? — Нијесмо имали *стручну* књигу, из које би учили они, којима није могуће због материјалних околности другим начином т. ј. *приватним часовима*. Нијесмо имали *стручну* књигу, којом би ликовођа поучавао своје пјеваче у разумијевању нота, — па ни ручну књигу за ученике српских школа. — То нам је дао господин *Драгутин Блажек*.

Истина, г. Блажек није Србин, — али он се бави међу Србима већ више од *двадесет* година и православне је вјере — дјелајући с почетка као ликовођа, а последије као учитељ музике на српској учитељској школи у Сомбору, — те смо с пуним правом могли изискивати, да *такову* књигу напише. — Он је то и учинио, на чему нека му је: „хвала!“

У предговору вели г. Блажек, да је увидио потребу за лакшу наставу у теорији музике, те с тога је и написао ову књигу.

У погледу терминологије музичке придржава се госп. писац *српског* умјетника *дра Јована Пачу*, а усвојио је изразе ове с тога, што је др. Пачу употребио већином талијанске изразе, гдје нема zgodног на српском језику.

„Питање о музичкој терминологији могло би се по мом мишљењу решити коначно само сазивом музичког збора, гдје би се путем гласања усвојили поједини већ постојећи музички изрази,“ вели г. Блажек.

Загребачки лист „**Vienac**“ приговорио је г. Блажеку, што се није служио *Кухачевом* терминологијом. — Ја не поричем, да је г. Кухач *изврстан* стручњак на музичком књижевном пољу. Али зар др. Пачу није? — Терминологију музике може *само академија* установити, јер је она меродавно тијело у том погледу. Дотле пак стоји писцу од воље: какве ће изразе употребити. Треба осуђивати немар нашијех академија! Г. Блажек није ни мало погрјешно.

Кухач употребљује за $\frac{1}{32}$ назив: *триестдруина*, а за $\frac{1}{64}$: *шестдесетчетвртина*. За ово још немамо израза. Др. Пачу употребљавао је: *триестдвигина* и *шестдесетчетвртина*. Но увиђајући и сам, да ни једно, ни друго не звучи пријатно, обрати се на г. *Јована Бошковића* у Београду, који му је писао тада да треба звати: *тридесетдвојна* и *шестдесетчетворна*. Те изразе налазимо и у горенаведеној књизи. Ово је само за примјер.

(Свршиће се.)

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

Референт за православне српске црквене и школске ствари. Код краљ. земаљске владе у Загребу установљено је званије референта за православне српске црквене и школске ствари. За првог референта наименован је г. Милан Николајевић досадашњи конциписта исте земаљске владе. Надамо се, да ће у овом родољубивом и честитом Србину црква и школа српска у Хрватској и Славонији наћи искрена и верна пријатеља и савестног известиоца код земаљске владе.

Српске народне комуналне школе у Панчеву походио је у Априлу државни надзорник жупаније торонталске и како чујемо: задовољан је био са стањем и успехом тих школа.

www.unilib.rs
У Н И В Е Р З И Т Е Т С К А В И Б Л И О Т Е К А

Православна српска вероисповедна школа у Станишићу. У Станишићу у горњој Бачкој, где су негда сами Срби становали, живе и данас до 700 душа православних Србаља, који поседују 12 сесија земље и има међу њима 210 брачних парова. Народ је здрав, леног узраста и облика и морално добар, има своју цркву и врло добру вероисповедну српску народну школу, коју политична општина села Станишића издржава. У овој школи има четири разреда и у њима 43 мушке, 37 женске деце; свега 80 ученика свакидашње школе. У повторну школу долази 15 мушке и 12 женске деце. С јесени и преко зиме полазе сва деца школу најуредније и најточније, али с пролећа многи изостају због пољских послова и чувања стоке и живине, али ипак и преко лета има по 60 деце у свакидашњој школи. Школска је дворана пространа, видна, има у њој 18 добрих скамија и снабдевена је са нуждним училима боље — него многе варошке школе. Стан учитељев састоји се из три собе, две кухиње, брашнаре (јестичаре) и уз њега је кошара, наслон и све зграде, што су нуждне за домоводство, а налази се и прекрасна, добро уређена башта. Учитељ је г. Павле Коњовић, школски управитељ је преч. г. Василије Чуић парох и председник школ. одбора. Старатељ је г. Мојсије Жижич. Школу издржава и учитеља плаћа политична општина местна и садашњи кнез Андрија Поц немац, за племениту дужност своју сматра старање о овој школи, која је и у најновије доба његовим заузимањем оправљена, окречена и са нуждним намештајем и училима снабдевена. Учитељ ужива добру плату и $\frac{1}{2}$ сесије земље, а школа има још и своју засебну закладу, која се састоји из главнице од 2300 фор и 6 јутара сраће земље, која се под закуп даје, а закупнина се на умножење школске закладе обраћа. У месту том римска општина састоји се из Немаца и нешто Словака; она броји 6000 душа, 1500 брачних парова, који поседују 200 сесија земље.

НЕКРОЛОГ.

Милица Ковачића рођена Вукићевићева испитана и оспособљена српска народна учитељица, верна љуба г. Евгенија Ковачића професора на државној гимназији у Сомбору после дужег боловања преселила се у вечност лицем на велику суботу ове године 8. Априла у пет часова у јутро у онај мах, кад су обнашање плаштанице около храма Божијег звона огласивала. — Покојница је рођена 1861. године у Сомбору и ћерка је угледног и старог грађанина овдашњег Николе Јовановог Вукићевића. У младим својим годинама свршила је више разреде девојачке школе и учитељску школу у Сомбору године 1876. са отличним успехом и на скоро за тим удала се, те је у пресећном браку живећи оставила мужу свом два синачића Озрена и Влајка. — Сарањена је лицем први дан Ускреса после вечерња по ускршњем пропису свете наше цркве уз велико саучешће овдашњег становништва и уз пратњу свију приправника и приправница, које су давно појале при износу покојнице, за време спровода и на опелу: Христос воскресе и друге ускршње песме. — Бог нека утеши ожаловљеног супруга и дечицу јој, седога отца, браћу сестре и осталу родбину, а доброј души њеној нека дарује спасеније и славу небеску!

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Јулка Михајловићева учитељица у Сенти. Рођена 1859. год. у Сентомашу, где је свршила основну школу. У Сомбору 1872. године свршила је вишу девојачку школу и учитељску школу, коју је са отличним успехом свршила и строги учитељски испит (заједно са пок. Милицом Вукићевић удатом Ковачића) год. 1876. положила. Од године 1876—1877. беше домаћа васпитатељица деце у дому кр. србског министра г. Владимира Јовановића у Београду. За тим се две године одмарала испомагајући у учитељској служби у Сентомашу свога старога оца пок. Лазара Михајловића. Од године 1879—1880. беше учитељица на Ђурђевачкој школи. Од године 1880—1881. беше учитељица у Футогу. Од године 1881—1882. замењивала је своју покојну сестру Милицу Михајловићеву учитељицу сентомашку. Од године 1882. па до дана смрти беше као редовна учитељица сенћанска, имајући при себи и дворећи своју покојну сестру Милицу, која је код ње у Сенти и умрла године 1884. Поред болне сестре као ваљана кћи беше непрестано уз своју мајку, старајући се за издржавање њено. Последњих година боловајући, тражила је лека по купкама и том приликом ју је честита општина Сенћанска великодушно помагала. Од почетка 1888/9. године усљед јаке бољетнице није могла ни отпочети школска предавања. Свесна сенћанска општина уважавајући труд и ради олакшања покојници из својих извора и не крћећи јој плату учитељску, постарала се и за заменика, који ју је до конца живота њеног у школи замењивао. Покојница је уснула при чистој свести дана 15/27. Априла о. г. у наручју своје мајке и у присуству своје још једине сестре Погребена је на Сенћанском гробљу 16/28. Априла уз пратњу сенћанског црквеног певачког друштва и уз присуство многобројног грађанства и школске деце са неописаном великом жалошћу. Покојницу оплакује неутешна мати и тужна сестра јој Катарина приправница III. разреда у учитељској школи Сомборској.

Милан Маширевић приправник III. разреда син г. Михаила Маширевића званичника у патријаршкој канцеларији у Ср. Карловцима после једногодишњег тешког боловања преминуо је у наручју својих ожалошћених родитеља у Ср. Карловцима 21. Априла, а следећега дана уз велико саучешће богословске и гимназијске младежи и становништва Карловачког на горњем гробљу тамошњем сарањен.

РАЗНО.

Видовданска сечаност у Сомбору. Вредно је знати, како се у Сомборској светођурђевској цркви од 1870. године почињући сваке године прославља успомена св. кнеза Лазара 15. Јунија. Тога дана држи се у поменутој цркви свечано јутрење и служба Божија, на којој присуствују сви ученици и ученице србских народних и више девојачке школе као и сви приправници и приправнице, који о јутрењу поје сједалне, катавасију, свјетилан, стихире на хвалитех, велико славословље, а на служби изобразателна, блаженства, тропар и кондак великомученику и остало. Деца се облаче као о празницима и одговарају на ектеније, а о причастноме и о делењу антидора поји се дивна песма св. Кнезу Лазару: „Ис-

раилевъ кољ благъ Богъ естъ сердцемъ правымъ.“ Више пута се тога дана на служби причешћиваху сви ученици и ученице. Простога народа, особито женскиња бива много у цркви. Гдекоји пут су тога дана држани свечани испити у народној школи. Зар се не би могло овако и још свечаније прослављати у свакој цркви нашој успомена св. кнеза Лазара?

Краљевски дар. Његово ц. кр. Величанство Премилостви Владалац наш благоволио је на зидање православне србске вероисповедне школе у Ловри на ади Чепељској СТО ФОРИНТИ а. вр. из своје приватне благајнице најмилостивије подарити.

Дарови школама и учитељима. Господин М. Малешевић учитељ србске комуналне школе у Манђелосу изволио је предплатити „Школски Лист“ за 1889. годину за себе, за школу у Бремену месту рођења свог, за школу у Калазу, за учитеље у Муачу, Столном Београду, Мединци и Уљанику.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Уредништву овога листа достављене су ове књиге и листови на приказ:

„*Летопис Матице Српске.*“ Уређује А. Хаџић Књига 157. 1889. Свеска прва. У Новоме Саду. Српска штампарија дра Светозара Милетића. 1889. Цена 70 нов. (Ова је свеска богата разноврсним чланцима; међу осталима у њој је започета занимљива биографија отличног проте и катихете Јована Витковића.)

„*Гласник српскога ученога друштва.*“ Књига 68. Расправе и други чланци. У Београду 1889. У штампарији краљевине Србије. — На продају у књижарници В. Валожића.

„*О крсном имену.*“ Шаљива игра у два чина. Склопио Иван М. Поповић. Цена 20 новч. Сомбор. Издање и штампа Антонија Мужика 1889.

„*Просвјета.*“ Лист за цркву и школу. Свеска I., II. и III. Година I. Издаје: Књ. црн. Министарство Просвјете и Цркв. Дјела. Цетиње, 1889. У Књ. црн. државној штампарији. Свака свеска стаје: у Црној Гори 20 новч., изван Црне Горе 30 новч. Просвјета излази у половини сваког месеца на 2—3 и више табака. Цена је у Црној Гори на годину 3 фор., а на 4 месеца 1 фор. (Дично учитељство црногорско ево већ четврта година у обилној мери чита и потпомаже овај „Школски Лист“, па и ове године до 70 учитеља црногорских примају „Школски Лист.“ Ми се надамо, да ће православно свештенство српско у Аустро-Угарској, а исто тако и свесно учитељство српско „Просвјету“, овај први и врло добро уређивани лист за цркву и школу, својски потпомагати и од своје стране топло препоручујемо читаоцима нашим, да се постарају у кругу познанства свога: што више претплатника на овај ваљани лист набавити и тиме развукати просвете у Црној Гори потпомаћи.)

„*Жича.*“ Орган удружења свештенства жичке епархије за хришћанску поуку и потребе свештенства. Број 1. и 2. (Априла 1889. Година I. Влашник и издавалац: удружење свештенства жичке епархије. Одговорни

уредник Дим. К. Михаиловић, свештеник. Крушевац. Штампарија А. Ми-
лићевића и Ђ. Будиловића. 1889. Цена је листу : на годину 10 динара,
на по године 5 дин., за стране земље 5 фор.

*Православно исповиједање ејере католичанске и апостолске цркве
источне.* Превео Митрофан Шевић, професор у богословији задарској.
Прештампано из „Истине.“ У Задру. Штампарија и Водицке. 1889.

Историја руске књижевности. Кратак преглед са особитим обзиром
на новију књижевност и са библијографским белешкама. Написао др. Павле
Висковатов, редовни професор на универзитету у Дорпату. Превео др.
Милан Шевић. У Новом Саду. Издање Књижаре Луке Јоцића 1889.

Учија у Тржићу и погибија попа Николе Гаћеше године 1820. При-
лог за историју српско-православног владичананства горњокарловачког.
По ориџиналнијем званичним писмима написао свештеник Маџојло Грбић,
катихета и професор српске учитељске школе Горњокарловачке. Посвећено
спомену покојног јединца пишчева. Прештампано из „Истине.“ У Задру.
Штампарија И. Водицке. 1888.

Извештај о београдској учитељској школи за 1887—8 школску годину.
Спремно др. Војислав Бакић, управитељ и професор исте школе. У Бео-
граду. Краљевско српска државна штампарија 1889.

Српска краљевска велика школа. Наставничко особље свију факултета
и преглед предавања за 1888/9. школску годину. Београд. Штампано у
штампарији краљевине Србије. 1889.

*Извештај о српско-православном богословском ејеменишту за Босну
и Херцеговину у Рељеву код Сарајева за школску годину 1887/8.* Уре-
дио: Протојереј Петар Петриновић, ректор богословије. Година I.
Сарајево, земаљска штампарија 1888.

*Извештај о православном богословском заводу у Задру за школску
годину 1887—88.* Година X. Задар. Печатња Ивана Водицке. 1888.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Благородном господину Лазару Дунђерском, веленоседнику у
Сентомашу, који се милостиво предплатити на „Школски Лист“ за срп.
православну општину у Мађар-Боји благоизволео. — Овим се од стране
срп. правосл. општине мађарбојске најтоплије захваљује, а тако и од стране
моје мале личности.

У М. Боји, 30. Априла 1889. године.

Љубомир Баш. привр. учитељ.

 *Примили смо за награду достављену расправу под на-
словом: „Народно образовање и здравствено стање.“ Расправа ће
се ова, ако буде могуће, на челу броја 6. започети.*

Издаје и уређује: НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Штампарија Ф. Битермана у Сомбору.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

а најдубљом тугом јављамо сродницима, пријатељима и познаницима, да нам се премили, добри и непрежаљени син

МИЛАН ВУКИЋЕВИЋ,

ПРАВНИК ТРЕЋЕ ГОДИНЕ,

у цвету своје младости у 24-ој живота години после кратког боловања о поноћи у очи 13. Маја тихо и мирно у вечност преселио.

Тело незаборављеног нам милог покојника опојано је у саборном свето-Ђурђевском храму Сомборском у недељу 14. Маја у 5 часова после подне, а за тим је уз велико саучешће на Успенском гробљу у породичној гробници сахрањено.

Молимо за тихо саучешће !

У Сомбору 15. Маја 1889. године.

Бог му дао вечни покој !

Дубоко ожалошћени родитељи:

Никола Ђ. Вукићевић и Меланија Вукићевићка,
рођена **Ракићева.**

Народна библиотека и архив у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду

Универзитетска библиотека у Новом Саду